

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ТАТЯНА СИМЕОНОВА ИВАНОВА, Д.М.

ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ СЪГЛАСНО ЗАПОВЕД Р-109-256 ОТ 16.05.2018Г. И
ОПРЕДЕЛЕНА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА СТАНОВИЩЕ СЪГЛАСНО ЗАПОВЕД
Р-109-267 ОТ 25.05.2018Г.

**ОТНОСНО: ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНАТА
СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“**

В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1. МЕДИЦИНА, НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ
СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И
ФАРМАЦИЯТА

**ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: „МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА
ИНВАЛИДНОСТТА В СИСТЕМАТА НА МЕДИЦИНСКАТА ЕКСПЕРТИЗА“**

АВТОР: ДОЦ. Д-Р ПАРАСКЕВА МАНЧЕВА ДРАГАНОВА, Д.М.

1. КРАТКА БИОГРАФИЯ И КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ

Авторката на дисертационния труд доц. д-р Параскева Манчева е родена на 17.03.1964г. в гр. Добрич. Висшето си медицинско образование завършва през 1989г. МУ-Варна и същата година започва работа като ординатор във Вътрешно отделение на Районна Болница-Каварна. От 1999 г. до 2014 г. е нейното постепенно академично израстване като заема последователно длъжностите асистент, старши асистент, главен асистент към катедрата по Обща медицина МУ-Варна. През този период от 2006 г. до 2012 г. работи като експерт по вътрешни болести към обща ТЕЛК на УМБАЛ „Св. Марина“- Варна. Доц. Манчева има признати три медицински специалности: „Вътрешни болести“ (1994г.), „Физикална и рехабилитационна медицина“(1999г.), „Обща медицина“(2001г.).

През 2014 година след успешно защитен дисертационен труд на тема **„Правно съзнание за легализиране на евтаназията и качеството на живот при полиморбидни пациенти с трайно намалена работоспособност“** има присъдена ОНС „Доктор“ по научната специалност „Обща медицина“.

От 2014 г., след проведен конкурс, е назначена на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност „Обща медицина“. От същата година и до настоящия момент е ръководител УС по рехабилитация, а от 2017 г. поема ръководството и на Университетския център по източна медицина на МУ Варна.

През 2014 г. завършва второ висше образование - специалност „Право“, професионална квалификация „Юрист“, а от 2015 г. след успешно издържан изпит в Министерството на правосъдието е правоспособен юрист.

Краткото описание на кариерното развитие и академичното израстване очертават доц. Манчева като една многостранно развита личност, с медицинско и юридическо

образование, с придобити три медицински специалности и достатъчен опит в областта на медицинската експертиза и правното ѝ интерпретиране, което определено има значение за избора и успешното разработване на настоящия дисертационен труд.

Научната продукция на доц. Манчева е представена от 1 монография, 1 учебник, 47 научни статии и 10 изнесени доклади на научни форуми. Има участие в 33 научни форуми. Има участие в редица проекти – научни и организационни.

2. ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е одобрен и предложен за публична защита от разширено заседание на Катедра по Социална медицина и организация на здравеопазването – МУ-Варна. Всички представени ми документи отговарят напълно на изискванията за провеждане на процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на научната степен „Доктор на науките“.

Дисертационният труд съдържа 209 страници и е структуриран в 4 основни глави. Онагледен е 12 фигури, 23 таблици и включва 3 приложения. В библиографския списък са включени 379 литературни източника, от които 224 на кирилица и 155 на латиница.

Темата на дисертационния труд е изключително актуална поради факта, че това е един от приоритетите на социалната политика на държавата по отношение на лицата с увреждания и е посветена на правата и социалното включване на хората с увреждания, справедливостта на оценката, необходимата рехабилитация и насочеността към връщането на пазара на труда и не на последно място - справедливото разпределяне на ресурсите на здравната и социалната система. Значимостта на темата се определя от установените факти за нарастване на броя на регистрираните инвалиди/лица с увреждания, свързано не само с провежданата медицинска експертиза, но и с разнопосочността в дейността на различните институции, общественото недоволство и ограничените ресурси за удовлетворяване на потребностите на инвалидите. Медицинската експертиза понася негативните последици на неефективното си функциониране и това определено е проблем, който е поставен за решаване в дисертационния труд. Финансовата страна естествено е от значение, но в случая усилията на авторката са насочени към сложните и трудни медико-социални проблеми на лицата с увреждания и предлагането на нова концепция за цялостна медицинска и социална оценка.

Дисертационният труд е с обем и структура, отговарящи на приетите академични стандарти. Обзорът на литературата е задълбочено разработен, като разглежда проблемите на инвалидността в исторически аспект, обърнато е и сериозно внимание на дефинициите и класификацията на инвалидността, отразена в нормативни и стратегически актове, на медицинските, социалните и правни елементи на инвалидността, съдържанието на понятието „инвалид“ в България. Висока оценка заслужава прегледът на състоянието на медицинската експертиза в България и добрите практики в другите страни - изключително подробен и задълбочен материал, за първи път събран в такъв прегледен и достъпен вид.

От задълбочения анализ на литературата и на нормативната база съвсем логично произтича много добре формулираната цел на изследването и поставените задачи. Проучването е осъществено на базата на компетентно подбраната комбинация от **теоретично** (разнообразни документални източници) и **емпирично** (фокусни групи, анкетно проучване на мнението на пациенти с инвалидност/увреждане за състоянието на медицинската експертиза, дълбочинни интервюта) **проучване** и задълбочен ситуационен анализ. Приложени са подходящи статистически методи.

Резултатите от проучванията са представени в подробен вид и дават представа за огромния обем от проблеми, които възникват от разнообразието от дефиниции за това какво е инвалид/ лице с увреждания и от наличието на медико-социални проблеми на хората с увреждания, свързани с функционирането на системата на медицинската експертиза. Всяко едно от проведените емпирични проучвания дава достатъчно материал за анализ и разработване на предложения за необходимите промени в областта на медицинската експертиза. Заслугата на доц. Манчева е, че тя е обединила резултатите от дискусиите на 4-те фокусни групи (включващи политици и ръководители на институции, представители на НПО, майки на деца с увреждания и лица с увреждания, представители на академичната общност) с мнението на пациенти с увреждания за това как функционира системата на медицинската експертиза и с мнението на известни експерти относно проблемите на оценката на инвалидността и нейната реабилитация.

Очертаните проблеми са добре групирани и определено представляват солидна база за обсъждане на съществуващите проблеми в областта на медицинската експертиза на инвалидността, очертаващи претовареността на ТЕЛК, кадровата криза в системата на медицинската експертиза и причините за това, съмненията в коректността на издаваните експертни решения, неадекватност в методиката на оценяването, изчерпване на ресурсите на НОИ, АСП, НЗОК и др., необходимост от преоценка на срока на инвалидността, набора от изследвания, разкъсаната връзка между медицинската и социалната оценка, материалната и информационна база на медицинската експертиза, отсъствието на електронен обмен на информацията, отсъствието на единно организационно методично подчинение на ТЕЛК, необходимостта от оценка на инвалидността само за лицата в трудоспособна възраст и много други.

Само установяването на тези факти може да бъде оценено като значителен принос, тъй като това е направено с помощта на отличен изследователски инструментариум и обективна съвременна информация. Доц. Манчева отива по-надалече в своите търсения като прави задълбочен ситуационен анализ и на базата му предлага модел за комплексна медико-социална оценка на инвалидността, като целта е да се осъществява комплексна и едноактна медико-социална експертиза, осигуряваща своевременна и адекватна социална интеграция.

Представените обобщени изводи са изключително интересни с конкретните си постановки – за възможността за разумно използване на добрите европейски практики, за съществуващите недостатъци и възможностите за преодоляването им, бариерите пред лицата с увреждания и трудностите при тяхната социална интеграция. Предложенията и препоръките са адекватни, добре формулирани и правилно насочени към съответните институции.

Напълно приемам формулировката на доц. Манчева за приносите, които са нейно лично дело и резултат на нейната значителна осведоменост и богатия медицински и юридически опит в тази изключително чувствителна област, засягаща реализирането на правата на хората с увреждания.

Представени са 11 публикации, свързани с темата на дисертационния труд и 6 цитирания в чужди бази данни.

Авторефератът е написан на 120 стр., отговаря на изискванията и напълно отразява резултатите, отразени в дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на тема „**Медико-социални проблеми на инвалидността в системата на медицинската експертиза**“ с автор доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м., за присъждане на научната степен „**Доктор на науките**“ напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на нормативните документи на МУ-Варна за присъждане на тази научна степен. Посветен е на актуална тема за проблемите при осъществяването на медицинската експертиза на инвалидността и възможностите за адекватна промяна. Разработен е на базата на теоретични и емпирични изследвания, с прилагане на подходяща комбинация от адекватни и съвременни методи и инструментариум. Резултатите са много впечатляващи и са подходяща база за направените предложения за подсилване на социалния ефект от медицинската експертиза.

Дисертационният труд демонстрира задълбочени теоретични знания от различни области на науката и практически професионални умения по различните аспекти на проблема.

Теоретичните и практически приноси са значими и напълно приложими в процеса на една очаквана промяна в областта на медицинската експертиза на инвалидността.

Като цяло дисертационният труд отговаря напълно на изискванията за придобиване на научна степен „Доктор на науките“ и това ми дава основание да дам положителна оценка.

**НАПЪЛНО УБЕДЕНО ПРЕДЛАГАМ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ
ДА ГЛАСУВАТ ПОЛОЖИТЕЛНО ЗА ПРИСЪЖДАНЕТО НА НАУЧНАТА
СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ НА ДОЦ. Д-Р ПАРАСКЕВА МАНЧЕВА
ДРАГАНОВА, Д.М. В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ
7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
7.1. МЕДИЦИНА, НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И ФАРМАЦИЯТА“**

СОФИЯ, 13.06.2018Г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(ПРОФ. Д-Р ТАТЯНА ИВАНОВА, Д.М.)

